

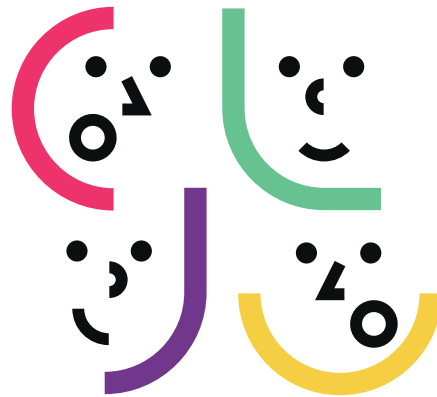
GUIA DE PARTICIPACIÓ I ASSOCIACIONISME JUVENIL PER ALS CENTRES D'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA

CONSELL LOCAL DE LA
JOVENTUT D'ONTINYENT

www.joventutontinyent.com

PARTICIPA!

0. COM UTILITZAR AQUESTA GUIA?_Pàg.4

1. CONSELL LOCAL DE LA JOVENTUT D'ONTINYENT_Pàg.5

1.1 QUI SOM?_Pàg.5

1.2 QUÈ POTS FER?_Pàg.6

1.3 QUÈ FEM?_Pàg.6

2. PARTICIPACIÓ_Pàg.8

2.1 QUÈ ÉS PARTICIPAR?_Pàg. 8

2.2 REQUISITS PER A LA PARTICIPACIÓ_Pàg. 9

2.3 LA PARTICIPACIÓ JUVENIL ÉS NECESSÀRIA_Pàg.10

2.4 DINÀMIQUES DE PARTICIPACIÓ_Pàg.11

3. ESCENARIS DE PARTICIPACIÓ JUVENIL_Pàg.14

3.1 PARTICIPACIÓ I ESCOLA_Pàg. 15

3.2 ASSOCIACIONISME JUVENIL_Pàg. 16

3.3 NOVES FORMES DE PARTICIPACIÓ SOCIAL I JUVENIL_Pàg.16

0.COM UTILITZAR AQUESTA GUIA?

La Guia de participació i associacionisme juvenil per als centres d'educació secundària ha estat elaborada pensant en la seua aplicació als centres d'educació secundària i en el treball que el Consell Local de la Joventut d'Ontinyent (CLJO) desenvolupa amb adolescents i joves de la ciutat. Es tracta d'un instrument flexible i adaptable a les particularitats i les necessitats de cada grup. Aquest document s'ha elaborat a partir de la *Guia per al foment de la participació juvenil als centres d'educació secundària del Consell Valencià de la Joventut*.

La Guia s'organitza en tres blocs de continguts:

PRIMERA PART:

La Guia ofereix una breu introducció sobre què és el Consell Local de la Joventut d'Ontinyent i els serveis que ofereix, sent aquesta una entitat sense ànim de lucre formada per associacions juvenils de la ciutat, i sent l'òrgan de representació juvenil davant les administracions públiques.

SEGONA PART:

La Guia exposa totes les dimensions de la participació i proposa una sèrie de dinàmiques i activitats per a treballar-les a l'aula i al grup. Són exercicis que fomenten la reflexió, la conversa, el diàleg, l'autoavaluació i a l'intercanvi d'idees. L'objectiu és que, tant els joves com els adults, prenguen consciència que la participació és una dimensió fonamental de la vida en societat i que el seu exercici és tant un dret com una necessitat.

TERCERA PART:

La Guia aprofundeix en tres principals escenaris per a l'aprenentatge i la pràctica de la participació juvenil: l'escola, l'associacionisme juvenil, i les noves formes de participació social.

Esperem que vos siga d'utilitat...

1. CONSELL LOCAL DE LA JOVENTUT D'ONTINYENT

1.1 QUI SOM?

El Consell Local de la Joventut d'Ontinyent (CLJO) som una entitat formada per associacions juvenils de la nostra ciutat, sent l'òrgan de representació juvenil davant les administracions públiques.

L'objectiu principal és fomentar l'associacionisme, dinamitzar iniciatives juvenils, detectar mancances i proposar millores en la vida del jovent ontinyentí. També la reivindicació política, l'educació en valors ètics, solidaris, d'igualtat i justícia social.

Les associacions membres del CLJO són: Assemblea de Joves Meruts, Front Estudiantil Unificat d'Ontinyent, Joves PV-Compromís, Moviment Juvenil de Santa Maria, Scouts Mafeking d'Ontinyent, Joves CCOO i la Muixeranga de la Vall d'Albaida. No obstant això el CLJO vol seguir comptant amb més entitats i col·lectius per tal que formen part.

CONSELL LOCAL DE LA JOVENTUT

ÉS

1. Un punt de trobada, de cooperació i d'intercanvi que permet plantejar projectes i activitats conjuntes.
2. Un espai de treball i debat plural que integra persones i associacions ben diverses.
3. Una plataforma per fer arribar a l'Administració i a la societat, les demandes i opinions de les associacions juvenils i de la gent jove.

NO ÉS

1. El departament de la regidoria de Joventut.
2. Un distribuïdor de les subvencions de l'Ajuntament per a les entitats juvenils.
3. Un grup de treball de l'Ajuntament per fer els seus plans de joventut.
4. L'oposició a l'equip de govern de l'Ajuntament.
5. Un grup de treball per organitzar activitats de dinamització i entreteniment.

1.2 QUÈ POTS FER?

- Gestiona les teues pròpies activitats.
- Participa en les assemblees.
- Reivindica les teues inquietuds.
- Mobilitza't.

1.3 QUÈ FEM?

1. Durant tot l'any, duem a terme la campanya **#obrimelconsell** en la qual us convidem a expressar la vostra opinió, reivindicacions i propostes per millorar la nostra situació com a joves. Proposa'ns els teus projectes, activitats i reivindicacions!

2. A la seu del CLJO comptem amb:

- Informació juvenil on es realitza la tramitació de carnets juvenils i on trobaràs assessorament sobre: creació d'associacions juvenils, elaboració de projectes, subvencions, gestions administratives, cursos de formació, voluntariat i associacionisme, animació sociocultural i juvenil, albergs, xerrades, oci i temps lliure.
- Assessorament d'estudis i laboral on podràs ser orientat sobre beques, ajudes, estudis, tallers, etc.

- Assessorament psicosexual al voltant de les relacions sexuals, autoestima, mètodes anticonceptius, infeccions de transmissió sexual, etc.

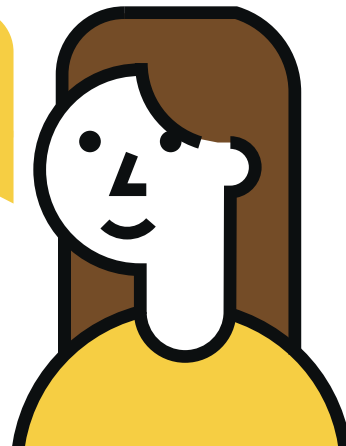
- Assessorament legal on resolre dubtes referents a l'emprenedoria, habitatge, drets laborals, tràmits administratius, etc.

- Una menuda biblioteca que pots consultar sempre que vulgues.

- Dues sales que pots sol·licitar per a reunions i activitats.

- Ordinadors amb connexió a internet.

**EL CLJO ÉS UN ESPAI
DELS JOVES I PER ALS
JOVES, APROFITA'!**

3. També programem activitats perquè la joventut tinga una alternativa d'oci al nostre municipi. Destaquem les següents:

• **Pasqua Jove!** Una programació on, un any més, repetirem el concurs de paelles i el vol de milotxes.

• **Estiu Jove!** Hem plantejat moltes opcions, per a totes i tots! Cursos de formació (curs de fotografia, anglés conversacional...), cinefòrum temàtic i activitats socioeducatives, de les quals destaquem Activa't!, una alternativa estiuenca on mitjançant diverses temàtiques podreu participar de la natura, associacions, esports i la cultura del nostre poble.

• **Tardor Jove!** L'anàlisi de la nostra realitat i donar veu a l'opinió del jove fa que en aquesta etapa emfatitzem dues activitats: Fira d'Associacions i concurs d'escriptura juvenil!

• **Nadal Jove!** Per acabar l'any amb bon gust de boca, plantejarem diverses activitats, amb un to musical, com sempre!

4. A més a més, el CLJO forma part del Consell de la Joventut de la Comunitat Valenciana (CJCV) i participem en les trobades del Triangle Jove, amb la finalitat de fer cada dia més fort el teixit associatiu juvenil.

2. PARTICIPACIÓ

La promoció de la participació i l'associacionisme juvenil, és un dels reptes dels Consells Juvenils i la participació local és una de les qüestions que estratègicament té més importància per a conjunt del moviment associatiu.

2.1 QUÈ ÉS PARTICIPAR?

És un dret que està reconegut per la Declaració dels Drets Humans (art. 19, 20,21) i per la Constitució Espanyola (art. 9, 23, 48). La participació com a dret obre la porta a la ciutadania de totes aquelles persones que, per motius d'edat no poden exercir-la a través del vot. La Convenció dels Drets de la Infància (art.12) reconeix la capacitat dels infants de participar en societat i d'exercir certs drets civils i polítics. Sense participació no hi ha ciutadania.

Amb sintonia en l'anterior, la participació és la **capacitat de decidir** sobre tot allò que ens afecta directament o indirectament en la nostra vida. Participem quan podem decidir sobre el que condiciona el nostre entorn, les nostres relacions i les nostres possibilitats de desenvolupament

personal i col·lectiu. A més, és una eina que ens permet aconseguir uns determinats objectius, per això cal estimular-la, facilitar-la i experimentar-la dins d'una col·lectivitat per adquirir les habilitats, les actituds i els coneixements necessaris per a la seua pràctica.

Segons la LLEI 15/2017, del 10 de novembre, de la Generalitat, en matèria de polítiques integrals de joventut, la participació juvenil es defineix com:

El conjunt d'accions i de processos que generen, entre les persones joves, la capacitat per incidir en el seu entorn, en les seues relacions i en el seu desenvolupament personal i col·lectiu, per intervenir i transformar-los. Aquesta participació pot dur-se a terme tan individual com col·lectivament, amb igualtat d'oportunitats, a través d'entitats juvenils, grups de joves o consells de joventut, i d'una manera horitzontal, lliure i democràtica.

2.2 REQUISITS PER A LA PARTICIPACIÓ

Per a poder participar, és necessària la presència i confluència del **PODER**, **VOLER** I **SABER** participar.

PODER PARTICIPAR

Inclou dues dimensions:

1. El **reconeixement del dret** a participar, com a dret fonamental de ciutadania. Moltes vegades, desconeixem el nostre dret o hi ha certes limitacions per exercir-lo.
2. La **necessitat d'una organització**. La participació requereix d'escenaris, de mitjans i mecanismes que garantisquen la possibilitat real i efectiva de poder participar.

Aleshores per què hauria de participar la gent jove?

- Partint del fet que les persones tenen **necessitats i problemes específics**, la participació jove les fa visibles i alhora permet a la mateixa població jove ser la protagonista en el procés de donar-hi resposta.

VOLER PARTICIPAR

Les persones tenim **motivacions, interessos i expectatives** que ens impulsen a participar i totes i tots són subjectius i legítims, però hem de tenir en compte que han d'orientar-se cap al benestar, principalment social, però també personal.

SABER PARTICIPAR

La participació és un procés vivencial d'aprenentatge de coneixements, destreses, habilitats, actituds i valors que es desenvolupa en una gran diversitat de contextos.

- Perquè les persones joves puguin gaudir realment d'una situació de **plena ciutadania**, on tinguin la possibilitat de participar plenament en la vida social, cultural i política.
- Finalment, possibilita la creació de **consens** al voltant de les necessitats i el compromís mutu —entre joves i Administració— en la recerca de solucions.

2.3 LA PARTICIPACIÓ JUVENIL ÉS NECESSÀRIA...

EN LA DIMENSIÓ PERSONAL:

1. Perquè és un element fonamental en la construcció de la identitat personal de les adolescents i dels adolescents.
2. Perquè vincula de manera positiva amb els processos d'autonomia personal, d'autoestima, d'aprenentatge prosocial i en l'adquisició de comunicació intrapersonal i interpersonal.
3. Perquè és un factor que prevenció i promoció entre els adolescents: s'aprèn a demanar ajuda, a resoldre dubtes, a ser autocrítics, i a construir una xarxa sociorelacional i afectiva de molta importància en aquestes edats.

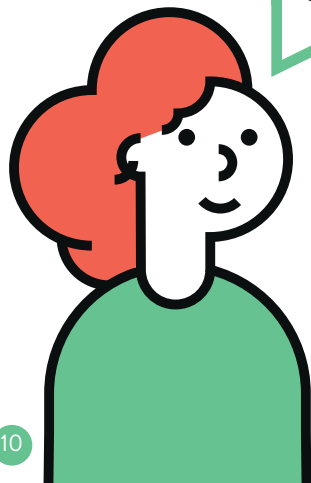
EN LA DIMENSIÓ SOCIAL I POLÍTICA:

1. Perquè garanteix els drets de ciutadania de la joventut. Els joves i les joves són subjectes amb drets i membres actius d'aquesta societat. En un context de democràcia participativa, el jovent ha de poder participar plenament en la vida social, política i cultural en igualtat de condicions que la resta d'actors socials.

2. Perquè les polítiques de joventut són instruments bàsics i estratègics per al desenvolupament socioeconòmic, cultural i polític actual i necessiten la participació protagonista real i efectiva de la joventut en el seu disseny, execució i avaluació.

3. Perquè la participació de la gent jove garanteix que les seues necessitats i potencialitats específiques siguin tingudes en compte i, alhora, els fa responsables i participants del procés de construcció i recerca de solucions pròpies i comunes.

**PARTICIPAR DES DE LA INFÀNCIA
ES VINCULA AMB UN MAJOR
NIVELL DE COMPROMÍS SOCIAL I
UNA IDENTITAT CÍVICA I POLÍTICA
EN EDATS ADULTES.**

2.4 DINÀMIQUES DE PARTICIPACIÓ

Les activitats i les dinàmiques d'aquesta Guia han estat pensades per a poder adquirir els coneixements, les habilitats, les actituds i els valors afavoridors de la participació, de la vivència grupal i de l'organització col·lectiva.

Les activitats es poden treballar als espais de tutoria, incorporar-les com una dimensió fonamental de qualsevol assignatura de l'educació secundària obligatòria i aplicar-les com una activitat extraescolar.

ACTIVITAT PER TREBALLAR LA IMPORTÀNCIA DE LA PARTICIPACIÓ EN LA DIMENSÍO SOCIAL:

Activitat: Posar en comú la xarxa personal i social al servei d'un objectiu col·lectiu que de manera individual i aïllada seria impossible d'assolir.

Objectius: Visualitzar de forma gràfica i dinàmica la importància de la participació en la vida social i col·lectiva i com el fet de participar esdevé un factor de protecció i promoció entre adolescents i joves.

Temps: 50 minuts.

Material: Pissarra i material fungible.

Desenvolupament:

El grup escull un objectiu comú a aconseguir que s'escriu a la pissarra. Cada alumne incorpora els seus contactes, recursos materials, econòmics, tècnics, la seua disposició de temps, els seus coneixements... i tot es connecta gràficament en direcció a l'objectiu comú. Un exemple pot ser convertir un espai abandonat en un skatepark, o l'organització d'un concert per recaptar diners per al viatge de final de curs.

ACTIVITAT PER A TREBALLAR LA DEFINICIÓ, CONDICIONS, FORMES I IMPORTÀNCIA DE PARTICIPACIÓ:

Activitat: Reflexionar en grup en grups sobre les diferents dimensions de la participació.

Objectius: Generar una dinàmica de reflexió àgil que ens permeta identificar els elements teòrics de la participació en la vida real i quotidiana de cadascun de les persones adolescents i de les persones joves amb els que estem treballant.

Temps: 50 minuts.

Materials: pissarra i material fungible.

Desenvolupament: Per a executar l'activitat podeu utilitzar la tècnica *Philipp 66*. Es formen grups de sis persones que, durant sis minuts, reflexionen sobre les diferents dimensions de la participació. Cada grup exposa les seues conclusions i entre tots i totes s'elabora una definició consensuada. S'identifiquen els elements que han generat més debat i les aportacions més interessants.

GRUP 1: Què és participar?

GRUP 2: Puc participar? Vull participar? Sé participar?

GRUP 3: On i qui m'ha ensenyat a participar?

On puc aprendre?

GRUP 4: Per què la participació és important i necessària?

ACTIVITAT PER A TREBALLAR ELS MODELS DE PARTICIPACIÓ:

Activitat: Cinefòrum de la pel·lícula *La Ola* (2008).

Objectiu: Reflexionar sobre els models de participació que les persones adultes, els mitjans de comunicació, la família i l'escola ofereixen i promouen entre la joventut, i aprendre a distingir entre la participació genuïna i manipulada.

Temps: Dues sessions de 50 minuts.

Materials: DVD de la pel·lícula, ordinador, projector, pissarra i material fungible.

Altres propostes de pel·lícules són: *La Estrategia del Caracol* (1993); *Empire Records* (1995); *Diarios de la Calle* (2007); *La Clase* (2008).

Desenvolupament: L'aula es divideix en tres grups. Cadascun d'ells ha de fixar-se i analitzar les següents dimensions de la pel·lícula *La Ola* (2008) per a després compartir-les i debatre-les al cinefòrum.

GRUP 1: L'evolució al llarg de la pel·lícula dels següents personatges: Rainer Wenger, Tim, Marco, Karo i Dennis.

GRUP 2: L'evolució al llarg de la pel·lícula de les següents dimensions: els estils de comunicació, la distribució espacial de la classe, la manera de vestir dels personatges i la posada en escena a l'auditori.

GRUP 3: Anàlisi dels diferents models de participació que es mostren a la pel·lícula: participació manipulada, simbòlica, real, fingida, dirigida o autèntica.

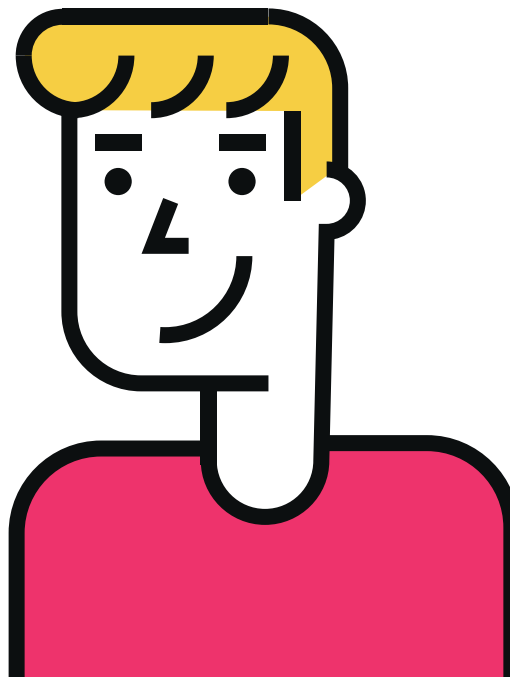

3. ESCENARIS DE PARTICIPACIÓ JUVENIL

Molts experts i expertes en participació infantil i juvenil coincideixen a afirmar que existeixen tres escenaris fonamentals per a l'adquisició i l'aprenentatge de la pràctica participativa: la família, l'escola i l'àmbit comunitari.

En el cas de l'adolescència i la joventut, l'àmbit escolar, els espais d'oci i temps lliure i l'associacionisme juvenil són els principals escenaris per iniciar-se en l'actuació col·lectiva. Així mateix, no podem oblidar que les noves Tecnologies de la Informació i la Comunicació (TIC) han creat nous escenaris per a la participació juvenil pel seu dinamisme i flexibilitat.

A continuació, us oferim una explicació detallada dels tres principals àmbits de participació adolescent i juvenil amb propostes concretes per a la seua promoció i dinamització.

3.1 PARTICIPACIÓ I ESCOLA

L'escola és l'escenari privilegiat per educar en la participació i en l'exercici de la ciutadania des de la infància. S'aprén a participar a les assemblees de l'aula, escoltant als companys i companyes, respectant els torns de paraula, escollint les persones delegades de la classe, donant la nostra opinió, col·laborant amb la neteja de l'aula, entre altres.

Treballar la participació en l'escola necessita abordar de manera global i transversal les següents dimensions:

DIMENSIÓ RACIONAL

APRENDRE

Els coneixements que ens proporcionen el marc teòric i conceptual per entendre el món que ens envolta.

APRENDRE A FER

Les habilitats que ens proporcionen les eines concretes que necessitem per poder participar.

L'alumnat ha d'aprendre a:

- Gestionar, negociar, planificar, desenvolupar i difondre projectes.
- Parlar en públic, respectar el torn de paraula, treballar en equip i saber delegar.
- Adaptar-se als canvis, saber intercanviar idees i informació.

DIMENSIÓ EMOCIONAL

APRENDRE A SER

Les actituds que ens permeten conèixer-nos a un mateix per aprendre a conviure amb els altres.

L'alumnat ha d'aprendre a ser:

- Reflexiu, autocrític i tenir disposició per aprendre i desaprendre.

És important tenir una bona autoestima, ser autèntics i sincers, i tenir una actitud curiosa davant la vida. La imaginació, l'empatia i les actituds responsables i coherents també formen part de la participació.

APRENDRE A CONVIURE

Els valors ens permeten participar en el desenvolupament de la nostra comunitat.

Treballar l'educació en valors a l'aula ens permet aprendre a comunicar-nos amb sensibilitat i respecte a la resta de persones.

La solidaritat i la participació en la vida associativa i democràtica de la comunitat així com la comprensió mútua i el respecte al pluralisme són valors fonamentals per a la convivència.

3.2 ASSOCIACIONISME JUVENIL

Una associació és una agrupació de tres o més persones constituïdes de forma estable centrat en un objectiu col·lectiu i comú, i que es dota d'Estatuts per regular el seu funcionament. Les associacions són entitats independents que s'organitzen democràticament i que no tenen ànim de lucre.

QUÈ ÉS UNA ASSOCIACIÓ JUVENIL?

Una associació juvenil necessita que els seus membres siguin joves d'edats compreses entre els 14 i els 30 anys complits.

1. Una associació juvenil és un espai privilegiat per a l'aprenentatge de la participació i la pràctica democràtica entre el jovent. Cal promocionar aquelles entitats que contribueixen a la transformació social i el benestar comú mitjançant l'acció organitzada, col·lectiva i solidària dels seus membres.
2. A l'hora de constituir una associació juvenil és molt important que les persones sòcies fundadores reflexionen i tinguin clar què és el que volen aconseguir i com ho poden fer des de l'àmbit associatiu.

LA QUALITAT DELS SISTEMES DEMOCRÀTICS ES MESURA EN FUNCIÓ DE LA SEUA DENSITAT ASSOCIATIVA. (WARREN, 2001; SKOCPOL, 2002)

3.3 NOVES FORMES DE PARTICIPACIÓ SOCIAL I JUVENIL

Les tecnologies de la informació i comunicació (TIC o Noves Tecnologies) i els seus dispositius electrònics — mòbils, correus electrònics, xarxes socials, entre altres.—, Han permès la creació de nous espais per a la participació ciutadana.

L'adolescència i la joventut són protagonistes d'aquestes noves formes de mobilització social que es caracteritzen per la seua immediatesa, dinamisme, interactivitat i per l'absència d'estructures jerarquitzades, formals i estables. Són formes de participació informal, mobilitzacions de naturalesa social, política, artística o d'oci, que reuneixen a la gent jove a l'espai públic de forma immediata i efímera per aconseguir un objectiu específic mitjançant la realització d'una acció simbòlica o contundent.

COM POTS PARTICIPAR?

FORMES DE PARTICIPACIÓ

Individual

Social

QUÈ ÉS LA PARTICIPACIÓ?

Dret fonamental

La capacitat de decidir sobre allò que ens afecta directa o indirectament

Una eina que permet aconseguir determinats objectius

Un procés que s'aprèn al llarg de la vida de manera vivencial

REQUISITS PER A LA PARTICIPACIÓ

P
Poder participar

V
Voler participar

S
Saber participar

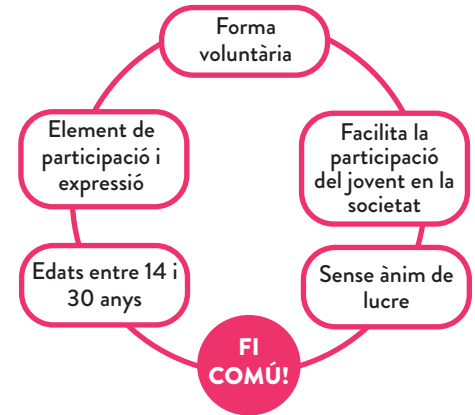
LA PARTICIPACIÓ JUVENIL ÉS NECESSÀRIA...

DIMENSIÓ PERSONAL

DIMENSIÓ SOCIAL I POLÍTICA

ASSOCIACIÓ

QUÈ ÉS?

JUVENIL

OBJECTIUS DE L'ACTIVITAT

FI O FINS JUVENILS

- ✓ Promoció de la joventut.
- ✓ Representació dels interessos davant dels poders públics.
- ✓ Millora de l'entorn socioeconòmic i ambiental.

AVANTATGES

GRUP DE PRESSIÓ PER DENUNCIAR SITUACIONS SOCIALS I/O POLÍTIQUES QUE AFECTEN EL JOVENT

LA PLANIFICACIÓ

On som?

Per què?

On volem anar.

Què podem fer per arribar-hi?

LA COMUNICACIÓ

Comunicació interna

Comunicació externa

TREBALL ASSOCIATIU

LA GESTIÓ

RECURSOS HUMANS

RECURSOS ECONÒMICS

MARC LEGISLATIU

Tota la informació ha estat extreta de la **Guia per al foment de la participació juvenil als centres d'educació secundària.**

LEGISLACIÓ:

LLEI 15/2017, del 10 de novembre, de la Generalitat, de polítiques integrals de joventut. Diari Oficial de la Comunitat Valenciana, 13 de novembre de 2017, núm 8168.

Participen:

